

Even uw aandacht...

*Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.
Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.
Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.*

Veel leesplezier!

NAPOLEON, ADIEU

toneelspel in twee bedrijven

door

Laurens Spoor

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2013
Nr.3151

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste ZES tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

Toneelfonds J. Janssens B.V.B.A.
Te Boelaerlei 107
2140 Borgerhout Antwerpen
rechten@toneelfonds.be

Bij aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een formulier “aanvraag tot opvoering”. Op dit formulier moet men plaats en datum(s) van opvoering invullen; het moet minstens vier weken voor de opvoering(en) naar Toneelfonds J. Janssens B.V.B.A. worden gestuurd.

Enige tijd voor de opvoeringen ontvangt u dan van hen de factuur voor te betalen auteurs- en/of vertaalrechten

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor amateurrechten in Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A. “Holland”
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar
Info@ibva.nl

Voor beroepsrechten in Nederland wende men zich tot:

Laurens Spoor, 's-Gravenhage, Nederland

TARIEFCODE C7

BELANGRIJKE OPMERKING !

<p>Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk <i>NAPOLEON, ADIEU</i> op te voeren moet de naam van auteur <i>LAURENS SPOOR</i> vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen. De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.</p>

Wettelijk depot D/2013/220/008
ISBN 978-90-385-12259

© 2010 Laurens Spoor, 's-Gravenhage
© 2013 Deze tekstuitgave: Toneelfonds J. Janssens/Laurens Spoor
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Toneelfonds J. Janssens – Te Boelaerlei 107 – 2140 Bght Antwerpen
Tel 03 366 44 00 . Fax 03 366 45 01 . info@toneelfonds.be

PERSONAGES

(2 dames – 4 heren)

NAPOLEON BONAPARTE, voormalig keizer van Frankrijk, tweede helft veertig *

CHARLES DE MONTHOLON, generaal, vertrouweling van Napoleon, begin veertig

ALBINE DE MONTHOLON, echtgenote van Charles, tweede helft dertig

FRANCO, bediende van Napoleon, begin twintig

SIR HUDSON LOWE, Britse gouverneur op Sint-Helena, generaal, midden veertig

BETSY BALCOMBE, Engels meisje, ongeveer vijftien

* voor alle genoemde leeftijden geldt: bij aanvang van het stuk

DECOR

Eén en dezelfde basisruimte verbeeldt alle vertrekken, al naar gelang de objecten die worden aangelicht. Zo wordt de bibliotheek gemarkeerd door de boekenmolen, de globe, de lessenaar en in een hoek de Franse lantaarnklok; de salon door de chaise longue; de eetkamer door de eettafel, de open haard, de kroonluchter en het schaaftafeltje, en de badkamer door het bad (of alleen de stoom ervan) en het kamerscherm.

Alle vertrekken hebben iets provisorisch en de schaarse meubelen ademen vergane glorie.

Hier en daar kraken oude vloerplanken, waarover nu en dan iemand struikelt.

De ratten waarvan sprake is, blijven voor het publiek onzichtbaar.

Steeds wordt een smal veldbed aangelicht, behalve wanneer de badkamer wordt opgeroepen.

Op de achtergrond tuindeuren en een groot raam. Buiten zijn een grijs terras, een laag muurtje van brokkelig natuursteen en een verwilderde tuin met her en der een cactus zichtbaar. Rechts achter vangt men een glimp op van de bijgebouwen. Achter de tuin: contouren van velden en heuvels, tamelijk kaal met af en toe een taxus- of rubberboom. In de verte de glinstering van de oceaan, die bij vlagen ruist. Wisselende luchten in diverse grijstinten. Windstoten en herhaaldelijk neerslag.

N.B. In diverse scènes suggereren schaduwen op de achtergrond dat men elkaar in huis bespioneert en afluistert.

De laatste jaren van Napoleon, omgeven door een handvol getrouwen, een kordon vijanden en een onmetelijke oceaan.

NAPOLEON, ADIEU is een oorspronkelijk toneelstuk, ten dele en vrijelijk geïnspireerd op historisch materiaal. Fictie prevaleert boven feitelijkheid.

'LONGWOOD', de eenvoudige behuizing van NAPOLEON op het eiland Sint-Helena in de Zuid-Atlantische Oceaan.

NAPOLEON, ADIEU is een stuk voor vier acteurs en twee actrices.

Allen zingen ook - live.

Speeltempo: hoog.

EERSTE DEEL :

1816

1817

1818

TWEEDE DEEL :

1819

1820

1821

MUZIEK: Voor aanvang klinkt een gedeelte van het hoboconcert van Benedetto Marcello.

Voorafgaand aan de eerste scène: een korte, gestileerde 'preview' (vooruitwijzend naar de laatste scène van het stuk):

Een geïsoleerde spot gloeit aan op twee gestalten die in een geabstraheerde setting ('los van tijd en plaats') en in stilte worstelen op leven en dood. De twee mannen rollen over de grond. De kleinste van hen draagt een steek, maar verliest die in de strijd. Hij lijkt erin te slagen de ander te wurgen.

Terzelfder tijd heeft het hoboconcert van Benedetto Marcello via cross fade plaatsgemaakt voor zacht gezang: Vivaldi's 'Agitata da due venti'. De aria wordt gezongen door een alt, die elders op het toneel in silhouet wordt aangelicht met een tweede geïsoleerde spot.

Op het hoogtepunt van het gevecht doven de twee spots. Het gezang gaat door, nu achter op het toneel.



EERSTE DEEL

(Vivaldi's 'Agitata da due venti' klinkt op enige afstand.)

Scène 1: De bibliotheek. 1816.

(Een tafel met opgerolde en deels uitgerolde landkaarten, boeken, kranten, een globe. Een non-descript silhouet ijsbeert met krakende laarzen langzaam door het vertrek en werpt af en toe een blik door het nauwelijks geopende venster en de half openstaande tuindeuren. Buiten grauw weer. Middag. De non-descripte gestalte kijkt op en luistert aandachtig naar het gezang, dat langzaam wegebt. Na een korte aarzeling pakt de gestalte de karakteristieke, driehoekige steek van een tafel, zet die op het hoofd en loopt in de richting van de tuindeuren. Hij houdt stil als hij buiten de gespannen stem hoort van FRANCO en gaat snel zitten.)

FRANCO : *(nog niet zichtbaar)* ...Zeker... Natuurlijk... Maar níet via de tuindeuren...
Maakt u gebruik van de voordeur... Ik zal u aandienen... Wilt u hier...? Ik mag niet zomaar...

(SIR HUDSON verschijnt nadruppelend in de opening van de tuindeuren. FRANCO houdt hem een paraplu boven het hoofd en blijft achter hem staan. SIR HUDSON staart naar de gestalte met de steek. Stilte.)

SIR HUDSON : *(salueert)* Generaal... *(Stilte)*. Mijn naam is Sir Hudson Lowe. Ik heb al verscheidene malen gepoogd toegang tot u te krijgen. Telkens vergeefs. Zojuist kreeg ik het bericht dat u de viermijlsgrens had overschreden. Maar u zit voor mij. Er moet dus sprake zijn van -

CHARLES : Een luchtspiegeling?

SIR HUDSON : Of van welke vorm van misleiding ook. *(Loopt naar het raam.)* De gele vlag is nog altijd gehesen. Hebt u een verklaring voor het feit dat mijn

wachters u niet naar binnen hebben zien gaan?

CHARLES : Die heb ik.

SIR HUDSON : En die is, generaal?

CHARLES : Ik ben niet buiten geweest.

SIR HUDSON : Pardon?

CHARLES : Ik heb het pand niet verlaten.

SIR HUDSON : Er zijn geen onderaardse gangen hier. *(Kijkt achterdochtig rond.)*

Aangenomen dat die in de afgelopen maanden niet zijn gegraven. U dient zich strikt te houden aan de bepalingen die Engeland na uw abdicatie -

CHARLES : Er moet sprake zijn van een misverstand. Of van een fata morgana, zoals wij in Egypte wel eens hebben meegemaakt - een fascinerend optisch fenomeen waarbij temperatuurverschillen tussen diverse luchtlagen in het geding zijn, zodat -

SIR HUDSON : U bedoelt te zeggen, generaal?

CHARLES : Generaal ja. Geabdiceerd nee.

SIR HUDSON : U weigert nog altijd te erkennen -

(CHARLES staat op en duwt het luik van het venster verder open. Zijn rijzige gestalte vangt nu meer licht. SIR HUDSON is stilgevallen.)

CHARLES : U had verwacht dat de keizer kleiner van stuk zou zijn?

SIR HUDSON : In zekere zin...

CHARLES : Ouder ook?

SIR HUDSON : Dat had ik verwacht.

(Korte stilte.)

CHARLES : Ik ben de keizer niet. *(Zet de steek af en legt die op een tafeltje.)* Ik wilde hem tegemoet lopen. Hij is gaan wandelen zonder steek en dat moet hij niet doen.

SIR HUDSON : U bedoelt met zijn grillige gezondheid.

CHARLES : Ik bedoel met dit grillige klimaat.

(Korte stilte.)

SIR HUDSON : Graaf de Montholon?

(CHARLES knikt.)

Ik had ook dit keer mijn komst laten aankondigen.

CHARLES : Ja, ja...

SIR HUDSON : Maar generaal Bonaparte is er niet?

CHARLES : De keizer kan elk moment komen.

SIR HUDSON : Hij is alleen vertrokken? Geen lijfwacht of adjudant?

CHARLES : Die paar mijl bewegingsvrijheid die u hem vergunt, kan nauwelijks gevaar opleveren. Een muggenbeet. In het ergste geval een verzwikte enkel. Er sluipen hier geen wolven rond.

SIR HUDSON : Maar...

CHARLES : Er springen geen apen uit de bomen.

SIR HUDSON : De vorige keren was hij ziek. En u afwezig. Uw echtgenote heeft mij toen kort te woord gestaan.

CHARLES : Dit keer is hij beter. En dit keer treft u mij.

SIR HUDSON : Sinds de dag dat ik hier gestationeerd ben, probeer ik met hem in contact te komen.

CHARLES : De keizer is een drukbezet man.

SIR HUDSON : Over de aanwezigheid van een keizer op dit eiland is mij niets bekend. De hoogste gezagsdrager ben ik.

CHARLES : De verbannen keizer.

SIR HUDSON : Men zegt dat hij vier uur per dag in bad doorbrengt. In zijn brieven klaagt hij steen en been over 'deze Rots der Verveling'.

CHARLES : U opent zijn brieven?

SIR HUDSON : Maar geen woord over zijn gezondheid. Hoe is hij gedisponeerd?

CHARLES : Wie ben ik om voor hem te spreken?

SIR HUDSON : U stond pal naast de paus toen hij zichzelf tot keizer kroonde. Al sinds

zijn staatsgreep bent u zijn rechterhand.

CHARLES : Zijn rechterhand is maar een klein gedeelte van een toch al bescheiden gestalte.

SIR HUDSON : Zijn enige taak is: dit eiland niet verlaten. Maar zelfs van die verplichting kwijt hij zich met de Franse slag. Hij kent de bepalingen van de Britse regering.

CHARLES : De keizer wil rustig wandelen.

SIR HUDSON : Europa wil rustig slapen.

CHARLES : Uw hebt een garnizoen van drieduizend man op dit minuscule eiland gelegerd en uw fregatten cirkelen er continu omheen.

SIR HUDSON : Wij hebben het over de man die vorig jaar nog van Elba ontsnapte en binnen tien dagen weer op de Franse troon zat.

CHARLES : Dit is Elba niet. Afrika ligt tweeduizend mijl hiervandaan, Brazilië vierduizend. Al kon hij over water lopen, waar kon hij heen?

SIR HUDSON : Hij gaf Engeland zijn woord als officier. Daar houd ik hem aan, als officier.

CHARLES : Was u recentelijk nog actief aan Britse zijde?

SIR HUDSON : Tot ik hier werd benoemd.

CHARLES : Europa?

SIR HUDSON : Onder de hertog van Wellington.

CHARLES : Ssst!

SIR HUDSON : *(trots)* Bij Waterloo.

CHARLES : Zwijgt u toch!

SIR HUDSON : Pardon?

CHARLES : Noemt u die namen nooit in aanwezigheid van de keizer. Wellington... Waterloo... Vermijd liever ieder woord dat met een W begint!

SIR HUDSON : U wilt dat de inschikkelijkheid van mij uitgaat?

CHARLES : De hoffelijkheid.

(Op enige afstand klinkt opnieuw een flard van Vivaldi's opera-aria 'Agitata da due venti', gezongen door een alt. CHARLES en SIR HUDSON noteren dit beiden en negeren vervolgens het gezang, dat weer wegebt.)

SIR HUDSON : Slaapt hij hier?

CHARLES : Hij heeft een veldbed in elk vertrek. Hij verplaatst zich 's nachts meer dan overdag.

SIR HUDSON : O ja?

CHARLES : Hij heeft geen slaapkamer. Of: elke kamer is zijn slaapkamer. Dit hier is zijn veldbed van Austerlitz.

(SIR HUDSON observeert het bed als een historische bezienswaardigheid. Dan wijst hij naar een matje aan de voet van het bed en kijkt CHARLES aan.)

Daar slaapt Franco.

(SIR HUDSON knikt.)

Of anders Antonio.

(SIR HUDSON knikt opnieuw.)

Ik stel voor dat we in de salon op hem wachten. Hij was uitgegaan voor een korte wandeling...

SIR HUDSON : Zonder steek en zonder gevolg.

CHARLES : Nogmaals: er springen hier geen apen uit de bomen. Van de ratten en de termieten krioelt het hier wel; kijkt u uit waar u uw voeten zet. *(Tegen FRANCO, die nog in de opening van de tuindeuren staat)* Franco... *(Weer tegen SIR HUDSON)* De keizer kan elk moment komen, hij weet van uw komst... Franco, serveer Sir Hudson en mij hiernaast iets te drinken. *(Weer tegen SIR HUDSON)* Iets warmes of iets verkoelends? In dit tweeslachtige klimaat is het lastig kiezen, vindt u niet?

SIR HUDSON : Het is me om het even.

(FRANCO verdwijnt.)

...De Montholon... De Montholon... Was u het niet die hem in Egypte het leven redde door hem weg te trekken van een vijandig salvo?

CHARLES : U hebt uw huiswerk goed gedaan.

SIR HUDSON : En die de Steen van Rosetta ontdekte?

CHARLES : Ik kan niet ontkennen dat die historische eer mij en mijn regiment te beurt viel. De keizer heeft het altijd betreurd dat die gedenkwaardige vondst buiten zijn aanwezigheid plaats had.

SIR HUDSON : Geveld door hinderlijke indigestie... Maar wat zijn leger presteert, presteert hijzelf, nietwaar? 'L'armée c'est moi...'

CHARLES : U hebt u grondig in uw gevangene verdiept. Spreekt u nog meer Frans? Of Italiaans misschien?

SIR HUDSON : Frans...

CHARLES : Spreekt u dan Frans met hem. En wacht tot hij het gesprek opent. Behandelt u hem met enige egards. Hij is heel gevoelig op dat punt. Beseft u hoe vernederend en uitzichtloos zijn situatie is. Enfin, hij kan erg zwaarmoedig zijn.

SIR HUDSON : Zwaarmoedig?

CHARLES : Buitengewoon zwaarmoedig.

(CHARLES en SIR HUDSON af naar de salon.)

(Buiten klinkt de gulle lach van NAPOLEON, die door de tuin komt aanlopen met BETSY.)

Scène 2: (Aansluitend.) NAPOLEON en BETSY.

NAPOLEON : Ha, ha! Als een aap uit een boom..!

BETSY : Je m'excuse encore une fois, je m'excuse beaucoup! Heb ik u echt geen pijn gedaan?

NAPOLEON : *(wrijft over zijn schouder)* Jawel. Maar dit is leuke pijn. Dit is welkome pijn. Ha, ha! En erg prettig dat je een beetje Frans spreekt. Mijn Engels is be-

roerd en dat wil ik graag zo houden, Bessy – of hoe heette je ook weer?

BETSY : Betsy. Ik wist niet dat daar iemand liep. Er loopt daar nooit iemand.

NAPOLEON : En ik dacht dat alleen jongens boomhutten bouwden. Meisjes doen dat toch niet? Engelse meisjes helemaal niet...

BETSY : Ik wel. Woont u hier vlakbij?

NAPOLEON : Ik woon hier. Dit is mijn... lapje grond.

BETSY : *(kijkt rond)* Best groot...

NAPOLEON : *(gaat op een muurtje zitten)* Ik heb wel grotere lapjes bezeten. Maar een mens moet niet achterom kijken. Een mens moet omhoog kijken.

BETSY : *(klimt naast hem op het muurtje)* Omhoog?

NAPOLEON : Om te zien of er geen Engelse meisjes uit de bomen vallen.

BETSY : *Ik wist niet dat nette Franse heren meteen tikkertje willen spelen...*

NAPOLEON : Ha, ha... ja... Sommigen houden daar hun leven lang een zwak voor.
(Tikt haar speels aan.) Jij bent 'm weer! Hi, hi...

BETSY : Wat doet u op dit eiland? Waarom bent u weggegaan uit Frankrijk?

NAPOLEON : Nou...

BETSY : Gevlucht? Bent u gevlucht?

NAPOLEON : Eh...

BETSY : Voor die bullebak? Die Napoleon?

NAPOLEON : Hè? Ja. Ja! Dat is het.

BETSY : Maar... Bony is al maanden weg! Bony is verslagen. Weet u dat niet?

NAPOLEON : Is dat zo?

BETSY : Verslagen en verjaagd!

NAPOLEON : Meen je dat?

BETSY : En weet u waar hij nu zit?

NAPOLEON : Geen idee.

BETSY : Raad eens! Raad eens!

(Korte stilte.)

NAPOLEON : Toch niet hier?

BETSY : Hier! Uitgerekend hier! Al meer dan een half jaar. Zijn al die soldaten u niet

opgevalen?

NAPOLEON : Nu je het zegt... En waar... waar zit hij dan precies?

BETSY : Houden ze geheim. Geloof ik. Ik weet het in elk geval niet. *Schiet in de lach:*
Pas maar op, straks blijkt hij uw buurman!

NAPOLEON : We... hebben geen burenen. We zijn onze eigen burenen. Daarom zijn we hier komen wonen.

BETSY : Voor uw rust? U en uw - ?

NAPOLEON : Die bullebak heeft ook wel goeie dingen gedaan, toch? Eerlijk is eerlijk...

BETSY : *(denkt na en trekt dan een vies gezicht)* De 'Code civil'?

NAPOLEON : Daar weet jij van?

BETSY : Niet echt. Hij was toch vooral een ijzervreter?

NAPOLEON : Maar hij was geen barbaar! Hij sloot altijd zo snel mogelijk vrede. Vriendschap zelfs. Weet je dat niet? Weten de mensen dat niet? Zijn droom was een 'verenigd Europa'. Zie je dat voor je, Betsy?

BETSY : *(kijkt ernstig en schudt haar hoofd)* Nee...

NAPOLEON : *(glimlacht)* En jij? Wat doe jij op dit eiland?

BETSY : Me dood vervelen. We komen uit Bristol. M'n vader is ingenieur. Hij heeft de leiding over allemaal ingewikkelde projecten hier in de haven.

NAPOLEON : Op zo'n manier.

BETSY : We wonen daar - in het dal.

(NAPOLEON grijpt naar de kijker die over zijn schouder hangt.)

U kunt het hiervandaan net niet zien. Maar als u in die boom daar klimt -

NAPOLEON : Nee, dank je, Betsy.

BETSY : Als u goed luistert, kunt u onze labrador horen blaffen. *(Blaft opeens in zijn oor)* Wroeff! Wroeff! Hebt u ook huisdieren?

NAPOLEON : Wij hebben massa's gezellige knaagdieren. Vanochtend nog sprong er één uit mijn steek. En zit je op school? Is er hier wel een school?

BETSY : Mijn ouders geven me elke dag rekenen en taal. En ook een beetje Frans dus. En aardrijkskunde en geschiedenis...

NAPOLEON : Ah, geschiedenis!

BETSY : Houdt u van geschiedenis?

NAPOLEON : Hartstochtelijk veel. (*Korte stilte.*) Helaas is die liefde niet wederzijds.

BETSY : Hoe bedoelt u?

NAPOLEON : Andere keer, Betsy. Ik moet naar binnen. Ik krijg bezoek.

BETSY : (*springt van het muurtje*) Goed.

(Elders op het toneel gloeit een geïsoleerde spot aan op CHARLES en SIR HUDSON, die in de salon zitten te wachten.)

NAPOLEON : Van een vervelende meneer.

BETSY : Dan... wens ik u veel sterkte.

NAPOLEON : Kom je nog eens langs? Je weet het nu te vinden.

BETSY : Dat zal ik doen. À la prochaine, monsieur.

NAPOLEON : (*met een zwaar Frans accent*) Goodbye, mizzz Betsy.

BETSY : (*tikt hem onverhoeds aan*) U bent 'm!

NAPOLEON : (*schrikt*) Wie ben ik?

BETSY : 'm, natuurlijk! U bent 'm weer!

NAPOLEON : O ja...

(BETSY verdwijnt giechelend uit het zicht.)

Scène 3: De bibliotheek. (Aansluitend.)

(NAPOLEON loopt door de openstaande tuindeuren naar binnen. Hij hoort stemmen en gluurt geconcentreerd de salon in door een kijkgat in de deur. Dan schenkt hij zich uit een karaf een glas rode wijn in en begint langzaam door het vertrek te ijsberen. FRANCO verschijnt via de tuin in de opening van de tuindeuren.)

FRANCO : Sire...

NAPOLEON : Lo so, lo so. Fallo entrare. (*Hij kijkt rond, vindt zijn steek en zet die op.*)

(FRANCO klopt op de deur van de salon en gaat de salon binnen. Even later verschijnt hij weer, gevolgd door SIR HUDSON en door CHARLES, die zich op de achtergrond houdt. FRANCO af. NAPOLEON staat in dezelfde positie als CHARLES aan het begin van de eerste scène. SIR HUDSON is door deze congruentie enigszins in verwarring. SIR HUDSON produceert een militaire groet. NAPOLEON staat roerloos. Stilte.)

SIR HUDSON : Je vous salue, generaal Bonaparte. Mag ik concluderen dat u voorspoedig bent hersteld?

(Lange stilte.)

CHARLES : *(grijpt in)* De stem van Zijne Majesteit... is nog niet...

SIR HUDSON : Ik kom over een week terug. Goedemiddag, generaal.

Knip in de tijd. *Een week later. Dezelfde opstelling. Ander licht.*

SIR HUDSON : Je vous salue, generaal Bonaparte -

NAPOLEON : *(tegen CHARLES)* Van ‘generaal’ Bonaparte hebben wij sinds de slag bij de Piramiden niets meer vernomen. *(Kijkt SIR HUDSON doordringend aan en wendt zich dan weer tot CHARLES)* Ik heb kozakken, tartaren en Hollanders gezien, maar niets is zo choquerend als de aanblik van een Engelsman.

SIR HUDSON : *(negeert dit)* Ik neem aan dat u volledig bent hersteld.

(Stilte.)

NAPOLEON : Hersteld... hersteld...

SIR HUDSON : De vorige keren was u afwezig of onwel. Gaf men mij te verstaan.

NAPOLEON : Men? Wij hebben hier geen men. De Engelsen hebben men en women – een vleugje van uw onwelluidende taal heb ik hier tegen wil en dank wel opgepikt – maar wij Fransen hebben niets in die richting. Ik was afwezig? Kan.

Onwel? Mogelijk. Het leven van alledag wordt door ons niet tot in de minieste details geboekstaafd. Wij hebben andere dingen aan ons hoofd. Maar als ik onwel was -

SIR HUDSON : Dan wens ik daarover te worden geïnformeerd. Ik ben verantwoordelijk voor uw gezondheid.

NAPOLEON : Ik beschouw mijn gezondheid als een van mijn laatste privé-aangelegenheden.

SIR HUDSON : Dat is ze niet. Ik wil u dus verzoeken mij voortaan -

NAPOLEON : U bent behalve officier ook arts?

SIR HUDSON : Ik kan u een arts ter beschikking stellen.

NAPOLEON : (*zo goed als in één adem*) Ik heb geen dokter nodig. Of beter: iedereen heeft hier een dokter nodig. Kijk, meneer Lowe, u bent pas een paar weken geleden op deze godverlaten rots aangekomen, maar wij hebben er al een half jaar op zitten. Daar komt bij dat wij zijn ondergebracht in de bouwvallige resten van wat in zijn beste tijd een schamele varkensboerderij was – geen dag of één van ons breekt wel zijn nek over de rotte vloerdelen – , terwijl u zelf gehuisvest bent in een riante residentie die gebouwd is op een plek waar eeuwige nevel, eeuwige storm en eeuwige regen níet als duivelse drie-eenheid samenspannen, zoals op deze door de Britse beulen zorgvuldig voor mij uitgezochte vierkante meters modder en verstikkende mist. Maar waan u niet onaantastbaar. Nooit heeft iemand op dit eiland de leeftijd van zestig gehaald en bij hoge uitzondering die van vijftig. En de negerslaven die hier zijn neergeplant – jazer, ik voel mij solidair met hen, want mijn lot is gelijk aan het hunne – halen nog niet een gemiddelde van dertig.

SIR HUDSON : Dat zijn praatjes, generaal.

NAPOLEON : Dan moet u mij eens aan een paar bejaarden hier voorstellen.

(Op de achtergrond klinkt een flard tweestemmig gezang - alt en sopraan ditmaal: het madrigaal 'Crudeltà rimproverata' uit Duetti van Antonio Lotti.)

(NAPOLEON, SIR HUDSON en CHARLES luisteren even.)

Ik ben als Odysseus, maar dan zonder zijn hoop op terugkeer. Hoort u de golven klotsen, de winden janken? (*Hij grijpt naar zijn maag en verbijt een pijnscheut.*)

SIR HUDSON : (*registreert dit.*) U bent hier niet compleet aan uw lot overgelaten.

NAPOLEON : Hoort u de Sirenen zingen?

(*Het gezang sterft langzaam weg.*)

SIR HUDSON : (*tegen CHARLES*) Hoeveel gevolg heeft de generaal hier precies?

NAPOLEON : Als u dat niet op de man af weet, bent u geen knip voor uw neus waard. Een minimale hofhouding. Of huishouding, zoals het protocol kleinerend vermeldt, onder wie de graaf en gravin de Montholon, die zonder dat ooit één klacht hun lippen ontsnapt in de bijgebouwen, de stallen dus, gevestigd zijn. Verder huist hier op zolder nog een halve handvol getrouwen die eveneens vrijwillig mijn ballingschap delen. Respecteert u onze vredige enclave en verstoort u haar rust niet.

(*Elders in het pand klinken geagiteerde stemmen in een korte, oplaaiende ruzie.*)

(*negeert dit*) Hoeveel vierkante meters telt uw residentie, meneer Lowe?

SIR HUDSON : Dat... heb ik niet nagemeten.

NAPOLEON : Uw slaapvertrek dan? Uw badkamer? Uw privaat?

SIR HUDSON : Ik zou het niet...

NAPOLEON : (*snel*) Uw garderobe dan? Hoeveel uniformen heeft een Britse officier? Wat verdient een Engelse generaal?

SIR HUDSON : Ongeveer hetzelfde als een Franse, neem ik aan.

NAPOLEON : Waarom willen de Engelsen altijd domineren op zee?

SIR HUDSON : We zijn nu eenmaal -

NAPOLEON : (*steeds sneller*) Drinken uw soldaten wijn of bier?

SIR HUDSON : Meestal Engelse brandewijn.

NAPOLEON : Aan hoeveel majeure veldslagen hebt u deelgenomen?